

més aviat, que *vôura* una pronúncia *vôura* o cosa intermèdia. Ja hi ha alguna rara grafia d'aquest tipus en certs mss. medievals. En una narració del *Terç d'Eiximenis*, Olivari imprimeix: «tramès lo corp, per so que anàs a *voure* si trobaria terra, e lo corp no tornà» (NCL, VI, 35); i si no és de creure que fos err. tip., tampoc vindria d'Eiximenis, però sí del copista del ms. (es basa en els dos mss. del S. xv, que cita a la p. 13). Tant o més degué ajudar-hi pertot la posició àtona en el fut. i cond., en els quals, abans de l'accent, té gran extensió, en el parlar vulgar de pertot, la reducció a *vourá*, i encara més *vorá* o *burá*.

On això ha tingut una conseqüència ben palpable és en el domini val. Avui tots els escriptors han restablert allà la forma *veure*, *veurà*, *veuria*. És de desitjar, no pas sols que això es consolidi, que sembla que està ben establert per part de tots els amics de la llengua del país, sinó que ningú torni enrere. La pronúncia de la forma vulgar és *vôre* amb *o* tancada, d'una manera general. I no fa gaire falta recordar que així escrivien els anomenats «patoisants», com els del *Cuento del Dumenche*, Bernat i Baldoví o MGadea (*vôre*, *T. del Xè* I, p. III; *vôrela* I, 72 etc.). Aquí no podem fer més que afegir-hi alguns mots sobre l'extensió geogràfica.

Només en alguna zona de l'extrem Sud la forma *vore* és inoïda (i *vôure* reprèn), però cal advertir que *vêure* és també pronúncia acceptada pertot, si bé no familiar. Cap al Nord *vôre* s'estén ben bé fins als últims pobles val.: anoto *bôre* fins i tot a Castell de Cabres i a Bel (1961), però a la Sènia ja *bêre* i *bôyre*. No obstant, la forma valenciana té també bastant de curs a Tortosa (ja no més ençà): «fill de --- a *vore* qui ho endevina» (Vergés i Paulí, *Espurnes*, 89). Però sembla estar reduït a la frase *a vore* ('a veure qui ---', 'a veure si ho farem ---'); «anem a *vore* ---» (ib., 147; i encara p. 71, citat ací a propòsit de *retxos* 'reigs'). A Eivissa normalment és: «*veure*: ver» (PzCabr.), però hi ha alguna cosa de la forma val., endemés amb la limitació observada a Tortosa. A la vila d'Eivissa se'n desentenien i us adverteixen que això de dir *vôre*, *vôra* és propi de Labritja (i potser altres véndes del municipi de St. Joan), 1963.

Pel que fa al domini català occidental la forma *bêure* és, si fa no fa, general, arribant fins al cim dels Pirineus: «no sé *bêure* se-on és» Bonansa (1957); «a *bêure* se-quantas ne porà fe caure» Tor de Vall Ferrera (1932). Però més a ponent de la Pallaresa se sent bastant una pronúncia amb *è* oberta, amb variant reduïda sense *u*, en les locucions auxiliars del tipus de les que he observat a Tortosa i Eivissa: «A *bêre* sa-on és» ('a veure on és?') a Betesa, *bêre* a Calbera, *bêri* a la major part de l'Isàvena. En el Flamicell *bêure*: així pronunciava sempre en Violant i Simorra (tan fidel al seu parlar nadiu), amb el curiós resultat de distingir entre *bêure* 'veure' *VIDERE*, i *bêure*, amb la *e* tancada conservada, quan volia dir 'beure' *BIBERE*. Ja hem vist també la reducció a *bêre* (però aquí amb *e* tancada) en alguna zona de les comarques de l'Ebre.

Amb caràcter exclamatiu es diu *veiam* en català cen-

tral. Això ja no és vulgarisme sinó una mera partícula d'ús general en la conversa. No hi ha res a corregir: almenys dins els límits del parlar colloquial, familiar. Mentre que val més dir *vegem* com a Subj. («cal que *vegem*» etc.); amb el caràcter d'exclamació i de partícula demostrativa s'ha mantingut, excepcionalment, el vocalisme arcaic *-am*; i el mateix que aquesta anomalia, també és respectable que es digui amb *í* i no hi ha cap necessitat de canviar-ho en *vejam*. En el parlar popular de Bna., per encreuament amb *a-veure*: *av(e)iam*: «Sí senyor, d'aquí una mica... / *Aviam*, toqui la música, / que em semblava boniqueta», Abdon Terradas (*Rei Micomicó*, Barcino, 158); «CLAPAT: Ara tu --- *aveiam* com t'expresses. L'HEROE: Els soldats no parlem. *He dicho!* CLAPAT: Ben xafat! Ets un trumfo», Russinyol (*L'Heroe*, p. 53).

És clar que aquí ja hi ha vulgarisme, i que amb això ja sortim de la llengua correcta.

Formes ben vulgars, semblants, però en part més alterades tenen extensió molt general en tot el domini. AMAlcover en donava ja una bona enumeració. *Meyam* a Manacor, a Sencelles (i en general en el parlar conservador de tot Mallorca); *majem* a Selva, Caimari i fins Palma, *miam* a Manacor, *mam* a Sa Pobla; en el País Valencià *meyam* a Benissa, i amb una palatalització de la *m-* per la *ñ* següent: *nyam* a Sueca i algunes a Mallorca, *anyám* d'altres de Sueca, i *nyam* a Alcoi, Ontinyent i també Benissa (BDLC IV, 281-2). Palatalització que també es dóna en certes comarques del Princ.: p. ex. a la Vall d'Aneu on hi ha també *ny-*, amb una curiosa doble variant: «*nyam*: exclamació de sorpresa; *nyamos* [!]: veamos» (CPol, p. 24). Encara alguna dada mall.: de Sóller tinc anotat: «ara miraré *mém* si ---» (1953). I PdAPenya no s'estava d'usar-ho en les seves poesies populars: «Bon so! D'or. / Vaja un cop més bo! Ah idó / *Meiam* com mos ho partim. Tant per hom per tothom» (*Po. Pop.*, p. 84). Reduïdes a un caràcter semblant, interjeccional, les formes de 5.ª pers., cat. central *vès*, mall. i men. *veies* (*AlcM*). En fi recordaré el compost men. *vamellara* (< *veiam-ell-ara*), que ja s'ha exemplificat i comentat a l'article *HO* (vol. IV, 801a24).

Queden, en fi, un parell de formes que intriguen més, ben excepcionals per cert, però d'aspecte arcaic. «Hi ha ses herbes de Santa Maria, que fan aquestes floretes blanques, *vet's?*», JnCastelló, *Rond. Eivissenques*, 38. Sembla l'antic *vet!*, adverbí demostratiu (*VIDETE*), del qual tornarem a parlar sobre *vet-aquí*, proveït de l'anomenada *-s* adverbials. Car no sembla creïble un cas de la conservació de la desinència arcaica *-ts=-y* (*veets* 'veieu'); val a dir que el mall. *veis* sembla ser reducció de *veits*. Sobre la qüestió de les 5tes. persones balears en *-eis* (*deis*, *veis* etc.) remetem a *LleuresC*, 269-272. La forma originària *veyts* es troba encara en un vell text mall. teatral del S. XVI (amb rima aproximada): «per sotvenir los pobrellets, / preniu aximpli del que *veyts*», consuetada de *Tobies*, si bé també hi ha *veys* en una de coetània (la de *Josep*), fora de rima (ed. FHuerta, NCL, crx, 172.55, 132.61). A l'alta Ribera de Xúquer se sent una interjecció d'es-